

שימוש במאגרי מידע לצורך דליית מידע תורני בשיבות גבוהות/הילר (דאום)

מרים

תקציר :

עולם הישיבות הגבוהות, המאופיין בדרך לימוד מסורתית ושמרנית, עומד היום מול חידוש טכנולוגי מרחיק לכת המתבטא בקיומם של מאגרי מידע תורניים. חידוש זה מציב בפניו בעיות או שאלות הילכתיות מצד אחד, ומאפשר מימוש פוטנציאל אדיר, מצד שני. מחקר זה בא לבדוק את הדרך בה מתקבלים מאגרי מידע אלו בישיבות הגבוהות השונות. ניתן לחלק את הישיבות הגבוהות לשני סוגים :

א. ישיבות ההסדר ב. ישיבות חרדיות

השערת המחקר הראשונה היא, שבמסגרת ישיבות ההסדר, צפוי שהמאגרים התורניים יתקבלו בפתיחות בהיכלה של תורה. ההשערה השנייה היא, שבישיבות החרדיות, צפויה בהתחלה רתיעה מהכנסת מאגרי המידע לישיבות, וזאת בשל אופיין השמרני יותר, ובשל החששות ההילכתיים העלולים לעלות. אולם לאורך ציר הזמן, ובקצב איטי, יחדור השימוש במאגרי מידע התורניים גם לישיבות אלה. לצורך עריכת מחקר זה הוגדר השימוש במאגרי המידע התורניים כמשתנה תלוי, וסוג הישיבה כמשתנה בלתי תלוי. לצורך המחקר, נבחר מידגם של 10 ישיבות לכל אחד משני סוגי הישיבות על פי פיזור גאוגרפי, ונערך ראיון עם אחד מראשי הישיבה על יחסו לאפשרות של הכנסת מאגרי מידע תורניים לישיבה.

בישיבות החרדיות, הנושא ההילכתי בדרך כלל הינו הגורם העיקרי לעיכוב בהכנסת מאגרי מידע תורניים לישיבה ולכן ראוי היה לשוחח עם מעצבי הדרך של הישיבה. אולם בישיבות ההסדר, שבהן לא התעוררו במהלך קליטת מאגרי המידע התורניים בעיות הילכתיות, וברוב המקרים הראיון נעשה לא עם ראש הישיבה אלא עם האחראי על מאגרי המידע התורניים, בהיותו בדרך כלל המומחה בישיבה לנושא. נוסף לכך, חולק בישיבות ההסדר שאלון שבא לבדוק את מידת הטמעת השימוש במאגרי המידע התורניים.

המחקר אכן אישש את השערת המחקר. מן המחקר עלה שבישיבות ההסדר קיימת פתיחות רבה לנושא מאגרי מידע תורניים, והם נכנסו בצורה טבעית לרוב הישיבות. מתוך עשר ישיבות הסדר שנכללו במידגם של עבודה זו, נמצא שבשמונה ישיבות קיימים מאגרי מידע תורניים ומידת השימוש בהם נעה בין 4-35 אחוזים בקרב משתתפי המחקר. מספרם הכולל של משתתפי המחקר בקרב ישיבות ההסדר, היה כמאה ותשעים.

בישיבות החרדיות, קצב הקליטה היה איטי יותר, בהשוואה לזה של ישיבות ההסדר בשל חששות הילכתיים וכן בשל סיבות אחרות משמעותיות נוספות כמו : סיבות כלכליות, רמה טכנולוגית נמוכה ועוד. אולם יש לציין שלמרות החששות קצב קליטת מאגרי מידע בישיבות החרדיות היה מהיר יותר ומפתיע ביחס להשערת המחקר, והסיבה ההלכתית לא תמיד היתה הסיבה העיקרית שעכבה את קליטת מאגרי המידע התורניים בישיבות אלה. מתוך מדגם של עשר ישיבות חרדיות, נמצא שבשבע מתוכן קיים מחשב לצרכי איתור מידע בנוסף למחשבים המשתמשים לצרכים מנהליים. איתור המידע משמש ברוב הישיבות את צרכי הקיטלוג ב"אוצר הספרים", ובמיעוט

הישיבות משמש המחשב בצורה מוגבלת למדי לצרכים של איתור מידע ממאגרי מידע תורניים.
מחקר זה, פותח אפשרות למחקרים נוספים שיעסקו בשאלות הנוגעות בספריה התורנית בשנות
ה-2000:

האם המחשב יתפוס את מקומם של הספרים התורניים?

איך יראה בית המדרש העתידי?

כיצד תראה הספריה הביתית התורנית?

כיצד יטמעו מאגרי המידע התורניים לאורך ציר הזמן בישיבות הגבוהות?

המשמעות המעשית של מחקרים אלה, אינה מוטלת בספק, והיא תמצא את ביטוייה בתחומים
שונים כמו: במסחר, בטכנולוגיה של בניית מאגרי מידע נוספים, וענפים נוספים הניגזרים
מקשריהם עם הנושאים שעלו ויעלו במחקרים אלה.

מס' מיון בספריה:

A078.10285 היל.שמ תשנ"ז

מס' מערכת בספריה:

332000